

U 27/2010 rd

Statrådets skrivelse till Riksdagen om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade växter inom sina territorier

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen sänds förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av direktiv 2001/18/EG samt en utarbetad promemoria om förslaget.

Helsingfors den 9 september 2010

Omsorgsminister *Paula Risikko*

Konsultativ tjänsteman Kirsi Törmäkangas

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS

PROMEMORIA
EU 2010/

**EU-KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS
FÖRORDNING OM ÄNDRING AV DIREKTIV 2001/18/EG VAD GÄLLER MEDLEMS-
STATERNAS MÖJLIGHET ATT BEGRÄNSA ELLER FÖRBJUDA ODLING AV GENE-
TISKT MODIFIERADE VÄXTER INOM SINA TERRITORIER**

1 Allmänt

Kommissionen överlämnade den 13 juli 2010 ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade växter inom sina territorier (KOM(2010) 375 slutlig).

Kommissionen har lämnat förordningsförslaget på medlemsländernas begäran. Medlemsländerna har särskilt efterlyst en större möjlighet att besluta om att inleda odling av genetiskt modifierade växter separat i varje land.

Inom EU bestäms godkännande av genetiskt modifierade kulturväxter för marknaden av ovan nämnda direktiv 2001/18/EG, senare *direktivet om avsiktlig utsättning* och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 av den 22 september 2003 om genetiskt modifierade livsmedel, senare *förordningen om genetiskt modifierade livsmedel och foder*.

Inom EU godkänns genetiskt modifierade kulturväxter för utsläppande på marknaden genom ett centraliserat förfarande. Om tillståndet omfattar odling, kan man därefter odla inom hela EU-området. Besluten fattas genom ett komitologiförfarande (föreskrivande förfarande). Tillstånd för odling av genetiskt modifierade växter kan innehålla särskilda villkor som gäller bestämda miljöer och/eller geografiska områden. Efter att till-

stånd beviljats har medlemsstaterna möjlighet att införa nationella begränsningar med stöd av antingen artikel 34 i förordningen om genetiskt modifierade livsmedel och foder (nödåtgärder) eller artikel 23 i direktivet om avsiktlig utsättning (skyddsklausul). Nationella begränsningar ska då grunda sig på nya vetenskapligt bevisade risker för människors eller djurs hälsa eller säkerheten för miljön. Dessa begränsningar godkänns genom ett komitologiförfarande (föreskrivande förfarande).

Genom förordningsförslaget ändras inte nämnda nuvarande tillståndsförfaranden och inte heller det nationella skyddsförfarandet som gäller plötsliga risker som riktas mot hälsan eller miljön (skyddsklausul). Förordningen påverkar inte heller artikel 34 om nödåtgärder som motsvarar förordningen om genetiskt modifierade livsmedel och foder.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Genom kommissionens förslag ändras direktiv 2001/18/EG (direktivet om avsiktlig utsättning) på så sätt att det införs en ny artikel 26b. Enligt artikeln får en enskild medlemsstat begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade växter inom hela sitt territorium eller i vissa delar. Grunden för förbudet ska då vara en annan än en vetenskapligt bevisad risk för människors eller djurs hälsa eller säkerheten för miljön. I ovan nämnda situationer följs fortsatt centraliserat

förfarande på EU-nivå. Grunden kan inte heller ha anknytning till strävan att förhindra oavsiktlig förekomst av genetiskt modifierade växter i andra produkter. Åtgärderna måste följa grundfördraget, särskilt när det gäller principen om icke-diskriminering mellan inhemska och icke inhemska produkter samt bestämmelserna om kvantitativa begränsningar av handeln mellan medlemsstaterna. I förordningsförslaget ges inte exempel på vilka de grunder som kan godkännas kunde vara. Kommissionen torde dock med dem avse olika socioekonomiska orsaker.

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionen (inre marknaden). Förslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Enligt förordningsförslaget behåller medlemsstaterna möjligheten att anta regler som rör odling av genetiskt modifierade växter inom sina territorier efter att en genetiskt modifierad organism lagligen har släppts ut på EU-marknaden, under förutsättning att dessa åtgärder inte påverkar utsläppandet på marknaden och import samt att åtgärderna inte står i strid med fördragen eller med EU:s internationella förpliktelser, särskilt inte förpliktelserna gentemot Världshandelsorganisationen. Genom förordningsförslaget verkställs subsidiaritetsprincipen.

Den föreslagna förordningen gäller kulturväxter som godkänts enligt både direktivet om avsiktlig utsättning och förordningen om genetiskt modifierade livsmedel och foder.

Kommissionen och övriga medlemsstater bör enligt förslaget underrättas om de begränsnings- eller förbudsåtgärder de planerar att anta med angivande av skälen för kännedom en månad (1 mån) innan åtgärderna eller förbuden antas.

3 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Direktivet om avsiktlig utsättning har verkställts i Finland genom gentekniklagen (377/1995), som även tillämpas på odling av genetiskt modifierade kulturväxter. Om de nationella arrangemang som förordningen om genetiskt modifierade livsmedel och foder förutsätter föreskrivs i statsrådets förordning om de nationella arrangemang som

ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder förutsätter (910/2004). Till övriga delar tillämpas den aktuella EU-förordningen som sådan.

Förordningen är direkt tillämplig rätt. Verkställandet av förordningsförslaget förutsätter nationell reglering på lagnivå. I gentekniklagen kan tas in en bestämmelse, enligt vilken statsrådet kan begränsa odling av genetiskt modifierade växter eller förbjuda denna helt. Alternativt kan förordningen verkställas med en helt ny lag.

4 Förslagets ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser

Genetiskt modifierade växter har hittills odlats i mycket liten utsträckning i EU. Det är därför enligt kommissionen svårt att göra en exakt kvantifiering av de eventuella ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna om medlemsstaterna får möjlighet att själva bestämma om de vill förbjuda eller begränsa odlingen.

Förslaget påverkar inte EU-förfarandet för godkännande av genetiskt modifierade organismer och således har det inte direkta konsekvenser för dem som ansöker om tillstånd. Det förväntas att konsumenternas och aktörernas valmöjligheter mellan de tre olika typerna av produkter – ekologiska, konventionella och genmodifierade – skulle öka.

Enligt kommissionen kommer inte heller förslaget att få några större konsekvenser för sysselsättningen. Däremot förväntas också allmänheten i högre grad medverka i beslutsfattandet på nationell och regional nivå. Medlemsstaterna förväntas också anslå ökade resurser och tid till att få allmänheten att medverka i beslutsfattandet. De sociala, ekonomiska och etiska aspekterna förväntas redovisas och ligga till grund för besluten på nationell, regional och lokal nivå.

5 Ålands behörighet

Odling av genetiskt modifierade växter omfattas av Ålands lagstiftningsbehörighet med stöd av 18 § 15 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

6 Behandlingen av förslaget i Europeiska unionen och nationellt

Behandlingen av förordningsförslaget har börjat i Europeiska unionens råds miljöarbetsgrupp den 27 juli 2010 (föredragning av kommissionen). Avsikten är att EU-ordförandelandet Belgien ska behandla förslaget i miljørådet i oktober och december.

Det ansvariga utskottet i Europaparlamentet är utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet. Föredraganden har ännu inte valts.

Förordningsförslaget har behandlats i miljösektionen under kommittén för EU-ärenden 30.8–1.9.2010.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser den rättsliga grunden för förordningsförslaget (artikel 114 i EU-fördraget) vara ändamålsenlig.

Statsrådet ställer sig positivt till kommissionens förslag, enligt vilket en enskild medlemsstat kan begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade växter inom sitt territorium antingen helt eller delvis.

Statsrådet anser att förslaget är i enlighet med subsidiaritetsprincipen eftersom medlemsländerna kan behandla odling av genetiskt modifierade växter mer ingående på antingen nationell, regional eller lokal nivå.